

Jardí de can Valls

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Parc de les Escoles Velles, s/n.
Alçada: 160,5

Coordenades:

Latitud: 41.441808517956
Longitud: 1.8626774847507
UTM Est (X): 404990
UTM Nord (Y): 4588428

Classificació

Número de fitxa 08091 - 82
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Any 1891

Autoria de l'element: Joan Pascual i Batlle (mestre d'obres)

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: La part que en queda del jardí de la casa, correspon al parc municipal de les escoles velles. En general, està en bon estat, si bé, el tram de tanca del jardí original de la torre de can Valls, que toca al tram del carrer de Sant Lluís, té força punts malmesos de la reixa de forja. Alguns han estat restaurats i d'altres s'han trencat recentment, essent fins i tot perillós.

Protecció Inexistent

Tipus de protecció: Inexistent

Accés Fàcil

Ús actual: Ornamental

Titularitat Pública

Titular: Ajuntament de Gelida. Plaça de la vila, 12. 08790 GELIDA

Fitxes associades:

Descripció

Aquest edifici projectat per Joan Pascual i Batlle correspondria al tipus torre d'estiueig aïllada habitual a finals del segle XIX a Gelida. L'edifici, tot i estar dins del nucli urbà de Gelida, està envoltat per un pati amb jardí i presenta una planta gairebé quadrada. És important ressaltar les restes del jardí que encara envolta l'edifici, inclosa l'antiga zona del garatge, ara reconvertida en l'habitatge del masover. Es tracta només d'una part de l'ampli jardí amb reminiscències romàntiques que havia envoltat la torre i que segons l'article d'Enric Carafí i Joan Civil, la Gelida Modernista publicat l'any 1972 al Programa de Festa Major, constava de plantes exòtiques de gran bellesa ornamental. També una cova de creació fantàstica que actualment està tapiada.

Lluís Rius i Mercè Compte en el seu estudi d'alguns dels jardins més singulars de Gelida fan una explicació de les principals característiques que havia tingut el jardí de can Valls en origen i que es podria definir com un jardí burgès. La residència es va projectar com un palauet clàssic entorn del qual s'hi havia disposat un jardí magnífic en el qual les vistes a la muntanya de Montserrat gairebé formaven part de pati com si es tractés d'un quadre en una habitació.

El de can Valls, en ser una de les primeres torres d'estiueig, també va ser un dels primers jardins privats a Gelida, abans que aquesta localitat es consolidés com un centre d'estiueig, fet que li atorgà també un valor afegit pel valor de ser una de les obres primerenques de Pascual i Batlle. Un altre dels elements interessants que cal destacar, és el fet que el jardí es va dissenyar per oferir una certa intimitat respecte al carrer Sant Lluís, tenint en compte que ja es podia considerar gairebé dins de la trama urbana a l'època. Disposava d'una tanca de forja i pilarets de maó, encara visible al tram de l'entrada original al carrer Sant Lluís.

El jardí contemplava diferents ambients, i un dels més interessants inclou un espai de fantasia amb un rocam artificios i una cova, així com una zona productiva configurada com un hort petit a la part posterior. Des del carrer Sant Lluís, la vista del jardí era dominada per una arbreda, probablement d'acàcies (Robínies), que flanquejaven el camí central cap a l'entrada principal de la casa. Els parterres, formats per pedres calcàries col·locades de manera molt irregular i tosca, tenien la doble funció de protegir les plantes florals i compensar els desnivells entre el jardí i la residència, així com els desnivells dins del mateix jardí. El jardí va ser concebut amb la finalitat estètica de l'espai, però també contemplant una esfera funcional com a lloc de descans i privacitat familiar durant l'estiu, i sense menystenir una part productiva també molt interessant a l'època, amb l'hortet destinat al subministrament de verdures fresques per a la família.

La senyora Maria Teresa Valls rememora amb nostàlgia la varietat d'arbres fruiters que incloïa pomeres, pruneres, pereres, cirerers, així com ametllers, noguers i un pi pinyer. També hi havia xiprers i rosers, i la glicina que s'usava per emparar a balustrades i pèrgoles.

Història

L'any 1891, Joan Valls i Bogatell, prestigiós procurador barceloní i autor del llibre "Gelida: Notes per a sa història" publicat l'any 1906. Valls va encarregar construir la torre de can Valls com a segona residència, coneguda amb el seu nom, però que popularment també es coneix com les Escoles Velles, perquè durant molt temps, va ser l'escola de primària de Gelida. El carrer Sant Lluís, antigament conegut com a carrer

Salou, va esdevenir un dels carrers preferits dels constructors i arquitectes de Gelida a l'hora de projecte les cases-torre més elegants del moviment d'estiueig de finals del segle XIX i principis del XX. Una de les més paradigmàtiques és la Casa Jové, reformada l'any 1913 per Arnau Calvet.

El carrer Sant Lluís, antigament conegut com a carrer Salou, va esdevenir un dels carrers preferits dels constructors i arquitectes de Gelida a l'hora de projecte les cases-torre més elegants del moviment d'estiueig de finals del segle XIX i principis del XX. Una de les més paradigmàtiques és la can Valls projectada pel mestre d'obres Joan Pascual i Batlle (1841-1925), fill de Gelida. Batlle va ser responsable d'alguns dels edificis singulars del municipi de Gelida en la primera etapa d'aparició dels edificis senyorials a Gelida. Segons els estudis de Joan Rosselló i Raventós, es va especialitzar amb dues tipologies d'edificis: la casa entre mitgeres de poca alçada i la casa aïllada.

Pascual i Batlle és una de les figures singulars de la història arquitectònica del poble, pel fet de la bona qualitat estilística i funcional dels seus edificis i perquè bona part de la seva carrera es va desenvolupar al mateix poble. Can Valls, doncs, no va ser una excepció i es va dotar d'un jardí de notables dimensions amb un aire romàntic.

Actualment, el tros que queda del jardí de la torre de can Valls és l'anomenat parc públic de Gelida de les Escoles Velles. El jardí es va transformar en parc públic l'any 2007.

Bibliografia

CARAFÍ, Enric, CIVIL, Joan (1972). "El Modernisme a Gelida". Programa Festa Major 1972. p. 16.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

RIUS FONT, Lluís, COMPTE BARCELÓ, M. Mercè: "Els primers jardins de Gelida" Festa Major, Ajuntament de Gelida. Regidoria de Cultura, Gelida, 2018, p.90.

ROSELLÓ, Joan (2018). L'arquitectura de Joan Pascual Batlle dins del marc de la societat de Gelida de finals del segle XIX. La Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 6. Ajuntament de Gelida.

ROSSELLÓ, Joan (1990). "Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida". Miscel·lània Penedesenca. 1990, pp. 493-512.

Enllaços d'interès:

[Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida
Programa de Festa Major 2018](#)

